

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm
Landsbygdsavdelningen, Enheten för
jordbruk och livsmedelsföretagande
Att: Johan Krallis Anell
n.remissvar@regeringskansliet.se
wilhelm.wojtasik@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
SN Dnr 27/2020

Er referens/dnr:
N2019/02952/JL

2020-02-17

Remissvar

Ds 2019:19 - Genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan

Svenskt Näringsliv vill med anledning av rubricerad departementspromemoria lämna följande synpunkter.

Ställningstagande

Svenskt Näringsliv har valt att inte kommentera det remitterade förslaget i alla delar, utan riktar in sina synpunkter på de delar som rör överimplementering av UTP-direktivet och den inskränkning av avtalsfriheten som blir en följd av en sådan implementering. Sammanfattningsvis avstyrker Svenskt Näringsliv förslagen när det gäller överimplementeringen som sker i 2 § avseende tillämpligheten av lagen oavsett leverantörens eller köparens storlek samt 5 § avseende 30 dagars tvingande betaltid för samtliga jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Allmänt

Promemorian innehåller förslag till genomförande av EU-direktivet om förbud mot otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan (UTP-direktivet). Syftet i direktivet och genomförandet är att skapa en konkurrenskraftig svensk livsmedelskedja som bidrar till tillväxt, fler arbetstillfällen i hela landet och hållbar produktion till nytta för konsumenter och samhället som helhet. Särskilt påtalas vikten av att relationerna i livsmedelskedjan präglas av god affärssed vilket är viktigt för att bidra till en konkurrenskraftig svensk livsmedelsproduktion. Det är emellertid Svenskt Näringslivs uppfattning att såväl UTP-direktivet som det nationella genomförandet vilket presenteras i promemorian, innebär direkta avsteg från svensk avtalsrättslig tradition genom att reglera vilka avtalsvillkor, t ex betaltid, som ska gälla mellan kommersiella parter. Friheten att avtala om affärer och transaktioner i

näringslivet är en nödvändig förutsättning för en väl fungerande marknadsekonomi. Avtalsfriheten är fundamentet för ett flexibelt och konkurrenskraftigt näringsliv och en grundläggande utgångspunkt vid global handel.

Svenskt Näringsliv är tveksam till att denna typ av inskränkningar av avtalsfriheten genom avtalsrättslig reglering bidrar till målsättningen att stärka konkurrenskraften i den svenska livsmedelskedjan. Det råder ingen tvekan om att UTP-direktivet måste genomföras i svensk rätt följd av Sveriges förpliktelser som medlem i EU. Det föreningen vänder sig mot är emellertid den överimplementering av direktivets minimikrav som föreslås.

Svenskt Näringslivs synpunkter på förslaget

Enligt UTP-direktivets omfattning delas leverantörer och köpare av jordbruks- och livsmedelsprodukter in i olika omsättningskategorier. UTP-direktivet föreskriver vidare att leverantörer av en mindre omsättningskategori ska skyddas mot köpare av en större omsättningskategori. UTP-direktivet undantar samtidigt de minsta köparna (med lägre årsomsättning än 2 miljoner euro) från direktivets krav då dessa köpare anses ha en begränsad marknadsmakt. Samtidigt undantas de allra största leverantörerna (med en omsättning över 350 miljoner EUR i omsättning) från direktivets skydd. En huvudanledning till att UTP-direktivet inte föreskriver ett skydd för de allra största leverantörerna är att EU-kommissionens generaldirektorat för konkurrens menar att ett sådant skydd, alltså för stora leverantörer med väsentlig marknadsmakt, riskerar att ha negativa konsekvenser för konkurrensen i livsmedelskedjan och i slutändan för konsumentpriser.

I promemorian föreslås dock en utökning av lagens tillämpningsområde. Det föreslås att *samtliga* leverantörer ska skyddas mot *samtliga* köpare, oavsett omfattning. Denna utvidgning saknar en konsekvensanalys som beskriver vilka effekter detta kan få. I promemorian talas det om gränsdragningsproblematik, administrativ börda etc. men det står ingenting om vilka konsekvenser detta kan leda till. Detta är anmärkningsvärt med hänsyn tagen till att riksdagen i sitt tillkännagivande 2018/19:NU7 tydligt ger uttryck för att regeringens utgångspunkt bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i den nationella lagstiftningen och att i de fall som detta inte sker ska det göras en konsekvensutredning för att belysa vilka effekter som kan uppstå för företagen.¹

Beträffande krav på betaltider föreskriver UTP-direktivet ett krav på att köpare betalar leverantörer av färskvaror maximalt 30 dagar efter utgången leveransperiod eller fastställande av betalningsbelopp. För icke-färskvaror är den maximala betalningstiden 60 dagar. I promemorian föreslås dock en överimplementering av direktivets krav och det föreslås i 5 § att kravet på maximalt 30 dagars betalningstid ska gälla för samtliga jordbruks- och livsmedelsprodukter, såväl färskvaror som icke-färskvaror. Återigen saknas det en konsekvensanalys. Dvs det finns varken analys eller ett resonemang kring eventuella effekter på priser, transportintensitet eller exportförutsättningar för svenska leverantörer till följd av en åtstramning av betaltidsreglerna mm.

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/naringspolitik_H601NU7

Slutsats

Svenskt Näringsliv anser att regeringen bör beakta riksdagens tillkännagivande 2018/19:NU7 när det gäller utvidgningen av lagens tillämpningsområde och när det gäller betaltider. Såvitt avser överimplementeringen avseende betaltider innebär den även att avtalsfriheten inskränks ytterligare vilket Svenskt Näringsliv finner olyckligt. Svenskt Näringsliv avstyrker förslagen i promemorian när det gäller överimplementeringen som sker i 2 § avseende tillämpligheten av lagen oavsett leverantörens eller köparens storlek samt 5 § avseende 30 dagars tvingande betaltid för samtliga jordbruks- och livsmedelsprodukter. Direktivet bör istället genomföras i enlighet med dess miniminivå.

Göran Grén
Avdelningschef Företagsjuridik
Svenskt Näringsliv